

| به نام خدای مهربان |

حقوق بین الملل به زبان ساده

مجموعه
جلد ۲

حمایت از حقوق

زنان و کودکان

از منظر حقوق بین الملل بشردوستانه

۲۲۸۲۰۶۴۴

www.ketab.ir

| دکتر ابراهیم مشهدی | محمد مهدی سیدناصری |

دفتر و فروشگاه مرکزی:

تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خ محتشم، شماره‌ی ۲۰، طبقه‌ی همکف، واحد ۱
تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۱۰۰۴۱ (۵ خط) • تلفکس: ۰۲۱ ۶۶۴۸۲۶۳ • کدپستی: ۱۳۱۵۸۴۴۵۴۷
اینستاگرام: ghasedakbooks • تلگرام: @ghasedakbooks • فروشگاه آنلاین: www.ghasedakbooks.ir

حمایت از حقوق زنان و کودکان از منظر حقوق بین‌المللی بشردوستانه

دکتر ابراهیم مشهدی - محمدمهدی سیدناصری

مدیر هنری: حسین نیلچیان

اجرای جلد: فریدون حقیقی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک قاصدک

زیر نظر شورای بررسی

تیراژ: ۱۰۶۰ • کد: ۰۰/۱۰۶۰

چاپ اول: ۱۴۰۰ • تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۷-۲۱۶-۳

کلیه‌ی حقوق چاپ و نشر محفوظ است

مؤسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر محفوظ است

قیمت: ۷۹۰۰۰ تومان

سرشناسه: مشهدی، ابراهیم، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور: حمایت از حقوق زنان و کودکان از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه /
ابراهیم مشهدی، محمدمهدی سیدناصری؛ زیر نظر شورای بررسی مؤسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه نشر و تحقیقات ذکر، کتاب‌های مسموم، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۸۴ ص؛ ۵/۱۴×۲۱ س.م.

فروست: حقوق بین‌الملل به زبان ساده.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۷-۲۱۶-۳ / وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: حمایت از حقوق زنان و کودکان از منظر حقوق بین‌المللی بشردوستانه

موضوع: زنان (حقوق بین‌الملل) (Women International law)

موضوع: کودکان (حقوق بین‌الملل) (Women International law)

موضوع: حقوق بین‌الملل بشر دوستانه Humanitarian law

شناسه افزوده: سیدناصری، محمدمهدی، ۱۳۷۰ -

رده بندی کنگره: K۶۴۳

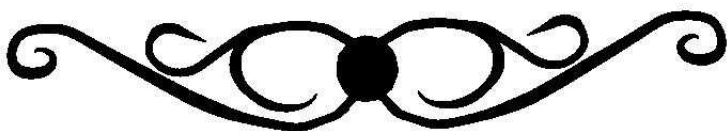
رده بندی دیویی: ۳۴۲/۰۸۷۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۱۶۱۵

فهرست مطالب

۹	دیباچه
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول، مبنای نظری
۱۵	(تعاریف و مفاهیم)
۱۶	مفاهیم خاصیات مسلحانه
۱۶	مفهوم مخاصمه (جنگ)
۲۱	منع توسل به زور در حقوق بین الملل
۲۲	تلاش برای محدود کردن اقتدار دولت ها
۲۳	محدودیت توسل به زور در دوران جامعه ملل
۲۵	منع توسل به زور در نظام ملل متحد
۲۶	مفهوم حقوقی جنگ
۲۷	عناصر سازنده مفهوم حقوقی جنگ
۲۷	عنصر تشکیلاتی و سازمانی
۲۸	عناصر مادی
۲۹	عنصر معنوی یا روان شناختی (قصد و نیت جنگ)
۳۰	هدف دار بودن جنگ (منافع و مصالح ملی)
۳۲	تاریخچه حقوق جنگ
۳۴	ضرورت وجود حقوق جنگ
۳۷	منابع حقوق جنگ
۳۸	تدوین حقوق جنگ
۳۹	طرح موضوع و طبقه بندی منابع

مقدمه

زنان و کودکان از محروم‌ترین گروه‌های انسانی هستند که همیشه در جنگ، بحران‌های سیاسی و بلایای طبیعی اولین تیر به سمت آنان نشانه می‌رود، به طوری که در بیشتر موارد زنان و کودکان آواره و پناهنده در معرض انواع وضعیت‌های بحرانی قرار می‌گیرند و مجبور می‌شوند شهر و دیار خود را ترک کنند. در این راستا جامعه انسانی خود را موظف می‌داند شرایط قومی، نژادی و ملی را کنار گذاشته و تنها با در نظر گرفتن اشتراک در وجوه انسانی و تعلقات بشری به اینگونه افراد کمک کند و جنگ یکی از بلایایی است که اصلی‌ترین قربانیان آن در طی تاریخ زنان و کودکان هستند. آن‌ها کسانی هستند که در جنگ‌ها کشته می‌شوند، مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند، خانه و خانواده خود را از دست می‌دهند و با فقدان آموزش و بهداشت با مشکلات عمیق روحی مواجه می‌گردند زنان و کودکان به عنوان بخشی از جامعه که به بیشترین حمایت در

برابر خشونت و آزار جنسی و سوء تغذیه و شرکت در مخاصمات مسلحانه نیاز دارند معمولاً در دوران تنش و نزاع مسلحانه به فراموشی سپرده می شوند و در این فضای بی کیفی به فراخور مورد سوء استفاده نیروهای نظامی قرار می گیرند. خوشبختانه در طی نیم قرن گذشته کنوانسیون های متعددی برای دفاع از زنان و کودکان منعقد شده است تا قبل از سال ۱۹۴۹ در حالی که نظامیان تحت پوشش عهدنامه های ژنو قرار داشتند غیر نظامیان از هرگونه حمایت حقوقی محروم بودند؛ بطوری که مخصوصاً در طی دو جنگ جهانی، در عمل ملاحظه شد که اتباع غیر نظامی دشمن از جمله زنان و کودکان آماج هر نوع تجاوز و تعدی بودند. در آن دوران، برخلاف برداشت سنتی که از سوی دانشمندان کلاسیک ابراز شده بود، جنگ هرگز یک اقدام که انحصاراً مربوط به حکومت ها باشد، نبود؛ بلکه مستقیماً ملت ها را نیز دربر می گرفت که از آن جمله می توان توقیف و بازداشت آنان را در اردوگاه های کار اجباری نام برد. با انعقاد عهدنامه ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ مربوط به حمایت از افراد غیر نظامی در زمان جنگ، اتباع دشمن از حیث فردی تحت حمایت شدید حقوقی قرار گرفته و عنوان «شخص حمایت شده» را یافتند. محافظت از صلح جهانی و امنیت بین المللی وظیفه مهمی است که در اولین منشور جامعه بین الملل ۱۹۴۵ قید گردیده است. اما جامعه بین الملل نتوانسته است چه جوامع کنونی و چه جوامع آیندگان را در مقابل

آتش جنگ‌ها محافظت نماید. با وجود تعداد کثیری کنوانسیون و پروتکل و خود منشور سازمان ملل، وحشت روزافزون زنان و کودکان در اثر بروز جنگ‌ها رو به افزایش است و زنان و کودکان بیشتری به طرق مختلف جان و زندگی و موجودیت خویش را از دست داده و می‌دهند. جنگ‌ها به عنوان عامل اصلی، توسعه جوامع را که برای تساوی حقوقی و اجتماعی زنان و کودکان امری مهم است تحت تأثیر خود قرار داده و آنان را به عنوان قربانیان اصلی و بی دفاع جوامع به سوی نابودی و انزوا و تبعیض می‌کشاند. تحت تأثیر مستقیم یا غیر مستقیم جنگ‌ها روزانه هزاران زن و کودک در سطح جهان در اثر گرسنگی، کمبود آب و غذا و بیماری‌های رایج ناشی از مخاصمات مسلحانه قربانی می‌شوند. در سرتاسر جهان انسان‌ها در اثر درگیری‌های مسلحانه و اختلافات خشونت بار، ترور، اسارت و اشغال در رنج و عذابند و بیشتر از همه این عذاب‌ها کاراکتری به نام جنسیت زنان و دختران بی‌شماری را در آتش ظلم و جور و زیاده خواهی سیاستمداران نابود می‌کند و اما در حقوق بین‌الملل حقوق بشردوستانه به مقرراتی گفته می‌شود که در حال درگیری مسلحانه طرفین تخاصم باید این مقررات را رعایت کنند و مراد از این مقررات، مقرراتی است که بشر بعد از اینکه جنگ بموجب اعلامیه حقوق بشر ممنوع و پدیده‌ای اضطراری تلقی شد، در عین حال در جنگ جهانی بشریت متوجه شد که جنگ امر اجتناب‌ناپذیری است و وقتی آن را اینگونه تلقی کرد و

علی‌رغم منع جنگ و هرگونه اقدام مسلحانه علیه یکدیگر، گفتند هرچه ما بکنیم نمی‌توانیم پدیده جنگ را جلویش را بگیریم، لااقل مقرراتی وضع کنیم که هنگام درگیری مسلحانه، طرفین پایبند به این مقررات باشند. به این مقررات حقوق بشردوستانه گفته می‌شود، مقرراتی که از بعد بشردوستی و مهربانی نسبت به بشریت، طرفین مقید به آن هستند. امضای این مقررات در هنگام صلح، انجام می‌دهند و حمایت از زنان و کودکان در مخاصمات نیز در چارچوب این حقوق بشردوستانه قرار می‌گیرد. در رساله پیش‌رو سعی شده است با بازخوانی دقیق قوانین در باب حقوق بشردوستانه، به تحلیل موضوع پرداخته و با تحلیل متون حقوق بین‌الملل و واقعیات انجام شده در محیط بین‌الملل در پی آن بوده‌ایم که آثار حقوق بشردوستانه نسبت به زنان و کودکان را در مخاصمات بین‌الملل بشناسیم.